Lietas Nr. A420357113
Lietas arhīva Nr. AA43-0775-15/10

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2015.gada 1.jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente M.Osmane,
tiesneši V.Poķis un A.Šteinberga

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties u z /pers. B/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. B/ tiktu piešķirts pabalsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai Ls 40 un dzīvokļa pabalsts Ls 25,74 apmērā par 2012.gada decembri un morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 600 apmērā, sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 28.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Rīgas Sociālais dienests ar 2013.gada 4.janvāra lēmumu Nr.RSD-13-99-ap (turpmāk – Sākotnējais lēmums) pieteicējam /pers. B/ atteica piešķirt pabalstu garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai (turpmāk – GMI pabalsts) Ls 40 un dzīvokļa pabalstu Ls 25,74 apmērā par 2012.gada decembri, kā arī pabalstu nekompensējamo medikamentu apmaksai Ls 5,89 apmērā.

Ar Rīgas domes Labklājības departamenta 2013.gada 18.februāra lēmumu Nr.DL-13-112-ap (turpmāk – Lēmums) atstāts negrozīts Sākotnējais lēmums.

Lēmumā norādīts, ka pieteicējs ir atteicies noslēgt vienošanos par jaunu līdzdarbības pienākumu veikšanu atbilstoši izmaiņām pieteicēja sociālajā situācijā. Tādējādi uzskatāms, ka pieteicējs ir atteicies no līdzdarbības un līdz ar to Rīgas Sociālajam dienestam bija tiesības atteikt pieteicējam GMI pabalstu un dzīvokļa pabalstu par 2012.gada decembri. Turklāt Rīgas Sociālajam dienestam nebija tiesību piešķirt pabalstu pieteicēja iegādāto medikamentu, kuri nav iekļautu kompensējamo zāļu sarakstā, apmaksai, pamatojoties uz Rīgas domes 2007.gada 3.jūlija saistošo noteikumu Nr.84 „Noteikumi par Rīgas pilsētas pašvaldības sociālajiem pabalstiem" (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr.84) 34.punktu.

Ar Rīgas domes 2013.gada 19.marta lēmumu Nr.5959 noraidīts pieteicēja iesniegums par morālā kaitējuma trīs minimālo mēnešalgu apmērā atlīdzināšanu.

[2] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu. Pieteikums pamatots šādi.

[2.1] Lēmumā norādītie fakti neatbilst patiesībai, tos neapstiprina esošie pierādījumi. Pieteicējs nav atteicies noslēgt jaunu līdzdarbības vienošanos, šo faktu savās atskaitēs patvaļīgi iekļāvusi sociālā darbiniece. Lēmums pieņemts, balstoties uz sociālās darbinieces emocijām un negatīvo attieksmi pret pieteicēju.

[2.2] Pamatojumu, kādēļ pieteicējs atteicies no kursiem „Nekustamā īpašuma aģents", pieteicējs nekavējoties iesniedzis Rīgas Sociālajam dienestam. Turklāt, lai nezaudētu Nodarbinātības valsts aģentūras izsniegto apmācību kuponu, pieteicējs nekavējoties pieteicās latviešu valodas kursiem. Attaisnojums, kādēļ pieteicējs neieradās uz konsultāciju 2012.gada 6.decembrī, ir norādīts pieteicēja 2012.gada 7.decembra iesniegumā Rīgas Sociālā dienesta Latgales rajona nodaļas vadītājai.

[2.3] Iestādes rīcība, pieņemot pieteicējam nelabvēlīgu lēmumu, kas balstīts uz nepatiesiem faktiem, ir radījusi pieteicējam morālo kaitējumu valstī noteikto trīs minimālo mēnešalgu apmērā.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2014.gada 28.janvāra spriedumu noraidīja pieteicēja pieteikumu. Spriedums motivēts šādi.

[3.1] Lietā ir strīds, vai pastāv priekšnoteikumi, lai pieteicējam piešķirtu dzīvokļa pabalstu Ls 25,74 un GMI pabalstu Ls 40 apmērā par 2012.gada decembri.

[3.2] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5.panta pirmā daļa un 32.pants paredz, ka sociālo palīdzību klientam sniedz, pamatojoties uz viņa materiālo resursu – ienākumu un īpašuma novērtējumu, individuāli paredzot katra klienta līdzdarbību. Sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām un

maznodrošinātām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā.

Minētā likuma 35.panta pirmā daļa nosaka, ka pašvaldība no pamatbudžeta izmaksā pabalstu garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalstu.

Savukārt minētā likuma 37.panta otrā daļa nosaka, ka sociālās palīdzības pabalstu klientam samazina par personai piešķirto daļu vai nepiešķir atsevišķi dzīvojošai personai, ja tā: 1) atteikusies no līdzdarbības vai noteiktā laikā nav iesaistījusies pasākumos savas sociālās problēmas risināšanai; 2) sniegusi nepatiesas ziņas vai atteikusies sniegt ziņas par ienākumiem, īpašumiem un citiem apstākļiem, kas raksturo klienta spēju nodrošināt pamatvajadzības un iesaistīties pasākumos savas sociālās problēmas risināšanai; 3) atrodas prombūtnē ilgāk par kalendāra mēnesi un saņem sociālo vai ārstniecības pakalpojumu, kura ietvaros tiek nodrošinātas personas pamatvajadzības, atrodas ieslodzījuma vietā, sociālās korekcijas izglītības iestādē vai citu pamatotu iemeslu dēļ nav iekļaujama ģimenes sastāvā.

Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumu Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību" (turpmāk – Noteikumi Nr.550) 10.punkts noteic, ka sociālais dienests noslēdz vienošanos par līdzdarbību ar katru pilngadīgo pabalsta saņēmēju, vienojoties par pasākumiem pabalsta saņēmēja un viņa ģimenes sociālās situācijas uzlabošanai. Vienošanos var neslēgt ar pensionāriem un personām ar invaliditāti, kā arī ar jauniešiem līdz 20 gadu vecumam, ja tie iegūst vispārējo vidējo izglītību vai vidējo profesionālo izglītību dienas nodaļā.

Tādējādi, lai personai varētu tikt piešķirts sociālās palīdzības pabalsts, tās ienākumu un īpašuma finansiālajam apmēram ir jāatbilst noteiktiem kritērijiem un personai ir jāpilda individuāli līdzdarbības pasākumi saskaņā ar noslēgto vienošanos par līdzdarbību.

Tiesa konstatē, ka pieteicējs neatbilst nevienai no personu grupām, ar kurām saskaņā ar Noteikumu Nr.550 10.punktu var neslēgt vienošanos par līdzdarbību.

[3.3] Tiesa konstatē šādus lietas izspriešanai būtiskus faktiskos apstākļus.

[3.3.1] 2012.gada 4.oktobrī pieteicējam ir noteikts trūcīgas personas statuss uz laiku no 2012.gada 1.oktobra līdz 2012.gada 31.decembrim.

[3.3.2] 2012.gada 15.novembrī starp Rīgas Sociālo dienestu un pieteicēju noslēgta vienošanās Nr.12-16230 par līdzdarbību, saskaņā ar kuras 1.punktu sociālā darba speciālists un pieteicējs, savstarpēji sadarbojoties, strādās, lai risinātu pieteicēja problēmu - algota darba trūkums un saskaņā ar kuras 2.punktu klients apņemas apmeklēt tālākizglītības kursus nekustamā īpašuma aģenta apmācībai. Minētās vienošanās 3.punkts nosaka, ka vienošanās zaudē spēku, ja pieteicējs bez attaisnojoša iemesla nepilda iepriekšminētos līdzdarbības pienākumus, un tas var būt par pamatu sociālās palīdzības apmēra samazināšanai vai pārtraukšanai.

[3.3.3] 2012.gada 3.decembrī pieteicējs informēja Rīgas Sociālo dienestu, ka nepietiekamu latviešu valodas zināšanu dēļ 2012.gada 28.novembrī pārtrauca apmeklēt bezdarbnieku apmācību kursus „Nekustamā īpašuma aģents" pēc divām nodarbībām darba likumdošanā, jo pasniedzēja lekcijas laikā informēja, ka tiem, kas nepārvalda latviešu valodu pietiekamā apjomā, būs neiespējami nokārtot gala eksāmenu.

Par minēto situāciju pieteicējs informēja Nodarbinātības valsts aģentūru un norādīja, ka ar viņam izsniegto kuponu varēs apmeklēt latviešu valodas nodarbības, uz kurām aģentūrā jau ir pieteicies.

[3.3.4] Lietā nav strīda, ka 2012.gada 7.decembrī pieteicējs bija ieradies Rīgas Sociālajā dienestā pēc Rīgas Sociālā dienesta darbinieces /pers. F/ uzaicinājuma slēgt jaunu vienošanos par līdzdarbību, tomēr sociālās darbinieces piedāvājums pieteicēju neapmierināja, kā arī pieteicējs uzskatīja, ka sociālā darbiniece ir izturējusies apvainojoši.

[3.3.5] 2012.gada 12.oktobrī pieteicējs izteica lūgumu Rīgas Sociālajam dienestam turpmāk ar viņu sazināties rakstveidā. Rīgas Sociālais dienests minētajam lūgumam ir piekritis.

[3.4] Lai pieteicējam būtu tiesības saņemt sociālās palīdzības pabalstus par 2012.gada decembri, viņam minētajā laika periodā bija jābūt noslēgtai un spēkā esošai vienošanās par līdzdarbību.

Tiesa secina, ka jau 2012.gada 29.novembrī bija zaudējusi spēku 2012.gada 15.novembrī starp Rīgas Sociālo dienestu un pieteicēju noslēgtā vienošanās Nr.12-16230 par līdzdarbību, jo pieteicējs 2012.gada 28.novembrī bez attaisnojoša iemesla pārtrauca apmeklēt nekustamā īpašuma aģenta apmācības kursus.

Tiesa uzskata, ka valsts valodas nezināšana nav attaisnojošs apstāklis tālākizglītības kursu neapmeklēšanai, jo pieteicējs pats izvēlējās izglītības iestādi, kurā izmantos apmācību kuponu bezdarbnieka iesaistei profesionālās tālākizglītības programmā, un viņš varēja savlaicīgi noskaidrot, vai iestādē apmācības notiks tikai valsts valodā. Tiesa norāda, ka fakts, ka valsts finansēta apmācība notiek tikai valsts valodā, nevarēja būt pārsteigums pieteicējam, jo Izglītības likuma 9.panta sestā daļa jau kopš 1999.gada 1.jūnija nosaka, ka kvalifikācijas paaugstināšana un pārkvalificēšanās, kas tiek finansēta no valsts budžeta un pašvaldību budžetiem, notiek valsts valodā.

Pieteicējs 2012.gada 3.decembrī rakstveidā informēja Rīgas Sociālo dienestu par nekustamā īpašuma aģenta apmācības kursu apmeklēšanas pārtraukšanu un apliecināja to, ka minētos kursus viņš neapmeklēs jeb uzteica noslēgto vienošanos par līdzdarbību. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 86.panta pirmās daļas 3.punkts nosaka, ka administratīvais līgums izbeidzas, ja tas ir uzteikts un ir iestājies uzteikuma termiņš.

Tiesa secina, ka 2012.gada decembrī vairs nebija spēkā arī 2012.gada 1.oktobrī noslēgtā vienošanās par līdzdarbību Nr.12-13048, jo pieteicējs atteicās pildīt tās 3. un 4.punktu par iesaistīšanos algotos pagaidu sabiedriskajos darbos un tādējādi uzteica arī minēto līdzdarbības vienošanos.

Tiesa konstatē, ka pieteicēja un Rīgas Sociālā dienesta vienošanās par līdzdarbību 2012.gada decembrī nav

pastāvējusi, tādējādi nepastāv priekšnoteikums, lai pieteicējam par 2012.gada decembri varētu tikt piešķirti sociālās palīdzības pabalsti. Ņemot vērā augstākminēto, Lēmums ir tiesisks un pamatots.

Tiesa uzskata, ka pieteicēja domstarpības ar sociālā dienesta darbinieci nav uzskatāmas par objektīvu apstākli, kas liegtu pieteicējam noslēgt jaunu vienošanos par līdzdarbību. Tiesa norāda, ka pieteicējs varēja izteikt vēlmi sadarboties ar citu sociālā darba speciālistu vai arī sazināties ar Rīgas Sociālo dienestu rakstveidā. No lietā esošajiem materiāliem tiesa nekonstatē, ka pieteicējs 2012.gada decembrī būtu veicis vēl citas darbības, lai vienošanos par līdzdarbību 2012.gada decembrī noslēgtu.

Tiesa norāda, ka personai, kura vēlas saņemt sociālo palīdzību, pašai ir aktīvi jāsadarbojas ar valsti vai pašvaldību, lai izpildītu priekšnoteikumus sociālās palīdzības saņemšanai. Turklāt Saistošo noteikumu Nr.84 22.punkts noteic, ka līdzdarbības pienākumi tiek noteikti, sociālā dienesta sociālā darba speciālistam savstarpēji vienojoties ar klientu. Tādējādi, slēdzot līdzdarbības vienošanos, ir ņemamas vērā ne tikai pieteicēja spējas un vēlmes, bet arī Rīgas Sociālā dienesta viedoklis par pieteicējam piemērotākajiem līdzdarbības pasākumiem, un, abām pusēm konstruktīvi sadarbojoties, ir panākama vienošanās par līdzdarbību.

[3.5] Ņemot vērā to, ka nav konstatējams atbildētājas prettiesisks Lēmums, tad nav pamata pieteicēja prasījuma par atlīdzinājuma piešķiršanu apmierināšanai.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 28.janvāra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību.

Apelācijas sūdzībā papildus jau pieteikumā minētajam norādīts, ka tiesa, pārkāpjot pieteikuma robežas, atzinusi, ka pieteicējs nav ievērojis vienošanos par līdzdarbību. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka pieteicējam netika dota iespēja vienošanās tekstā veikt kādas izmaiņas, proti, bija jāparaksta tāds, kādu iestāde bija sagatavojusi.

Pirmās instances tiesas tiesnesei T.Jefremovai bija jāatstata sevi no konkrētās lietas izskatīšanas, jo, pieteicēja ieskatā, tiesnesei ir personīga nepatika pret pieteicēju, kurš pieteica noraidījumu tiesnesei R.Miglai. Par abu tiesnešu draudzību liecina informācija sociālajā tīklā *Facebook*.

Apelācijas sūdzībā pieteicējs izteicis lūgumu izskatīt lietu mutvārdu procesā.

[5] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumos tiesai par apelācijas sūdzību norāda, ka to uzskata par nepamatotu un noraidāmu, it īpaši ņemot vērā, ka apelācijas sūdzībā nav norādīti jauni, pamatoti un lietā nozīmīgi argumenti.

Motīvu daļa

[6] Vispirms izlemjams pieteicēja lūgums izskatīt lietu mutvārdu procesā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā. Tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Pieteicējs ir izteicis lūgumu izskatīt lietu mutvārdu procesā, jo vismaz vienā tiesu instancē ir jābūt garantētām pieteicēja tiesībām lietu izskatīt mutvārdu procesā.

Lietas izskatīšana tiesas sēdē ir lietderīga gadījumos, kuros no lietā esošajiem dokumentiem nevar gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Šādos apstākļos personu uzklausīšana tiesas sēdē var sekmēt pareizu izskatāmā jautājuma izlemšanu. Savukārt, ja lietas materiāli ir pietiekami izskatāmā jautājuma izlemšanai, tad mutvārdu process parasti nav lietderīgs (*sk., piemēram, Augstākās tiesas 2007.gada 2.aprīļa lēmuma lietā Nr.SKA-272/2007 10.2.punktu*).

Apgabaltiesas ieskatā, lietā esošie dokumenti un pieteicēja sniegtie paskaidrojumi ir pietiekami, lai lietu apelācijas instances tiesā varētu izskatīt rakstveida procesā. Turklāt apgabaltiesa ņem vērā, ka pieteicējs pirmās instances tiesā nav lūdzis izskatīt lietu mutvārdu procesā, kaut arī tiesnese par šādu iespēju bija vairākkārt norādījusi paziņojumos.

Līdz ar to apgabaltiesa uzskata, ka lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga, un šis pieteicēja lūgums ir noraidāms.

[7] Pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[8] Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtā daļa noteic, ja apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Iepazinusies ar pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu un apelācijas sūdzības argumentiem, apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums ir tiesisks, tā pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams. Pirmās instances tiesa rūpīgi un vispusīgi ir

noskaidrojusi visus lietā būtiskos apstākļus un pareizi tos juridiski novērtējusi. Tāpēc atbilstoši iepriekš minētajai tiesību normai apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, izvērstāku argumentāciju nesniedzot.

Līdz ar to apgabaltiesa nonāk pie tāda paša secinājuma kā pirmās instances tiesa, ka pieteikums ir noraidāms.

Tā kā pieteicējs bez attaisnojoša iemesla 2012.gada 28.novembrī pārtrauca apmeklēt nekustamā īpašuma aģenta apmācības kursus, 2012.gada decembrī (periodā, par kuru lietā ir strīds) nebija spēkā 2012.gada 15.novembrī noslēgtā vienošanās par līdzdarbību Nr.12-16230. 2012.gada decembrī nebija spēkā arī 2012.gada 1.oktobrī noslēgtā vienošanās par līdzdarbību Nr.12-13048, jo pieteicējs atteicās pildīt tās 3. un 4.punktu par iesaistīšanos algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos.

Atteikšanās no līdzdarbības pati par sevi var būt pamats sociālās palīdzības pabalsta nepiešķiršanai (sk. Sociālās pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 37.panta otrās daļas 1.punktu). Tā kā 2012.gada decembrī abas minētās vienošanās par līdzdarbību bija zaudējušas spēku, jo pieteicējs bez attaisnojoša iemesla atteicās no līdzdarbības pienākuma (atteicās iesaistīties algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos, atteicās no dalības tālākizglītības kursos), pirmās instances tiesa pamatoti atzina, ka 2012.gada decembrī viņam nevarēja tikt piešķirti sociālās palīdzības pabalsti.

[9] Pieteicējs uzskata, ka pirmās instances tiesas tiesnesei bija sevi jāatstata, jo viņai ir draudzīgas attiecības ar tiesnesi R.Miglu, kurai pieteicējs pieteicis noraidījumu. Tādējādi tiesnesei ir personiska nepatika pret pieteicēju. Abas tiesneses izlikušas sevi publiskai apskatei sociālajā tīklā *Facebook*.

Sociālie tīkli ir paredzēti visai sabiedrībai. Tiesnesis nedzīvo, un viņam arī nav jādzīvo izolēti no sabiedrības, viņam kā jebkuram sabiedrības loceklim ir tiesības sociāli komunicēt. Tāpēc dalība sociālajā tīklā pati par sevi nav aizliegta. Arī ētikas normas nerada pamatu tiesnesim izvairīties no šāda komunikācijas veida (*sk. Tiesnešu ētikas komisijas 2010.gada 8.oktobra skaidrojumu, pieejams http://www.tiesas.lv/tiesnesu-etikas-komisijas-sedes*).

Apgabaltiesa lietā nekonstatē nevienu apstākli, kas saistībā ar pieteicēja norādīto (tiesnešu komunikācija sociālajā tīklā *Facebook*, pieteicēja citā lietā tiesneses kolēģei pieteikts noraidījums) varētu likt apšaubīt tiesneses neatkarību un spēju taisīt objektīvu nolēmumu šajā lietā.

[10] Pieteicējs atbrīvots no valsts nodevas samaksas par pieteikuma un apelācijas sūdzības iesniegšanu.

Tā kā pieteikums iesniegts par administratīvo aktu sociālās drošības jomā, atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126.panta piektajā daļā noteiktajam pieteicējam nav uzliekams pienākums samaksāt valsts nodevu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt /pers. B/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņam tiktu piešķirts pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalsts par 2012.gada decembra mēnesi, un morālā kaitējuma atlīdzinājumu trīs minimālo mēnešalgu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

M.Osmane

Tiesnese referente *(personiskais paraksts)*

(personiskais paraksts) V.Poķis

Tiesneši

(personiskais paraksts) A.Šteinberga